

STERK BEROEPS- ONDERWIJS

Een krant over de samenwerking
tussen vmbo, mbo en bedrijfsleven

januari
2020

Kevin bakt ze bruin

Kevin den Hollander is vierdejaars vmbo-leerling van Het Element in Amersfoort. Hij krijgt in de doorlopende leerroute HBR twee dagen per week les op de bakkersopleiding van de Rijn IJssel Vakschool in Wageningen.

Lees verder op pagina 4

03

Mail aan
mijn oude
vmbo-school

06

Brief
ministers van
onderwijs

12

Voorsorteren
op de nieuwe
leerweg

14

Hybride
leren in
praktijkonderwijs

Je route naar een beroep

Op het vmbo, aan het begin van een route naar een beroep, heb je als leerling alle gelegenheid om te verkennen wat bij je past, waar je blij – of niet blij – van wordt en wat je écht of echt níet later zou willen doen in je beroep. Sommige leerlingen weten al heel snel precies wat ze willen, andere leerlingen nog helemaal niet. Dat kan allemaal op het vmbo. Op het vmbo maak je een goede start en daarna gaat het leren verder op het mbo. Dat kan langs heel veel verschillende routes.

'Sterk Beroepsonderwijs' heet het programma waarin hard gewerkt wordt om te zorgen dat de overstap van vmbo – en ook van het praktijkonderwijs – naar het mbo zo soepel mogelijk kan verlopen. Steeds meer vmbo- en mbo-scholen werken samen om te zorgen dat de weg naar een beroep voor de leerling één leerroute is, zonder al te veel hobbels. Ze doen dat in de regio en betrekken daar ook het regionale bedrijfsleven bij.

Op die manier kunnen leerlingen zich nog beter oriënteren en wordt het beroepsonderwijs aantrekkelijker en soms ook slimmer georganiseerd.

Deze krant is niet alleen bedoeld voor leerlingen, maar ook voor docenten en schoolleiders in het vmbo en mbo én voor bedrijven. Om te laten zien tot welke mooie resultaten samen de schouders eronder zetten in de regio kan leiden:

Jan van Nierop

van doorlopende loopbaanoriëntatie en -begeleiding tot meer praktijk voor TL-leerlingen.

Sterk beroepsonderwijs voor sterke vakmensen: daar gaan we voor!

Veel leesplezier,

Jan van Nierop
Voorzitter Stichting Platforms VMBO

Docenten gezocht!

Een docentenpool om het tekort aan techniekdocenten in Noord- en Midden Limburg het hoofd te bieden. Het is één van de plannen van het Samenwerkingsverband Sterk Techniekonderwijs in deze regio om scholen in het vo, vmbo, mbo en hbo gezamenlijk gebruik te laten maken van docenten. De sector techniek van Gilde Opleidingen kan daar niet op wachten. Directeur Ren Hendrix: “Prima plan, want dit jaar gaan 13 fte in de techniek bij ons met pensioen. Dat is een probleem, dus ben ik acht maanden geleden aan de slag gegaan om mensen te vinden. Samenwerken met het vmbo is daarbij essentieel.”

Gilde Opleidingen, een mbo-instelling met locaties in zeven Limburgse gemeenten, maakt deel uit van een samenwerkingsverband in Noord- en Midden Limburg waarin onder andere vijftien vmbo-scholen participeren. Met twaalf vmbo-directeuren heeft Hendrix inmiddels een gesprek gevoerd om te ontdekken of ze elkaar kunnen helpen. “We kunnen mogelijk techniekdocenten delen, docenten ergens anders detacheren als een tijdelijke baan ergens ophoudt, iemand gezamenlijk meer uren bieden.”

Noodzaak

Twee vmbo-docenten – van wie nota bene één docent Engels – heeft hij al kunnen vastleggen. “Mbo en vmbo hebben elkaar in de

regio heel hard nodig om de kwaliteit van het onderwijs in de toekomst te borgen”, zegt hij. Niet alleen programmatisch in doorlopende leerlijnen, maar ook om het docententekort in de techniek op te kunnen vangen. “Want het vmbo heeft – niet overal overigens – ook grote moeite om techniekdocenten te vinden of heeft wellicht soms een docent over. De noodzaak over en weer is zo groot dat we op constructieve samenwerking zijn aangewezen.”

Bedrijfsleven

Hendrix gaat niet alleen gesprekken aan met het vmbo, maar zoekt ook het hbo op. Waar het om gaat, stelt hij, is dat de geëigende wegen

Ren Hendrix

om nieuwe docenten te rekruteren niet meer werken. “Een personeelsadvertentie in de krant is straks zinloos; er is nauwelijks aanwas van jonge docenten van de lerarenopleidingen. Dus zoeken we de oplossing in de samenwerking met de scholen als ook met het bedrijfsleven. Dat is een verhaal apart. De belangstelling is er.”

Ondernemerschap nieuwe stijl

Op het Martinuscollege in Grootebroek in West-Friesland gaat ondernemerschapsonderwijs over de grenzen van het profiel Economie & Ondernemen heen. Het zit verweven in alle keuzevakken van de zes profielen (BWI, PIE, MVI, HBR, Z&W, E&O) die de school aanbiedt. “Wij oriënteren ons veel breder op de gewenste vaardigheden van ondernemerschap”, zegt vmbo-directeur Jan Jacob Jaasma. “Initiatief nemen, samenwerken en oplossingen zoeken, wordt tegenwoordig gevraagd van werknemers in alle beroepen, niet alleen van ondernemers.”

Jan Jacob Jaasma

Drie jaar geleden is het Martinuscollege gestart met het ondernemerschapsonderwijs nieuwe stijl. Jan Jacob Jaasma: “Wij wilden al onze profielen veel beter laten aansluiten op de wereld om ons heen. Daarnaast wilden we de samenwerking met het omliggende bedrijfsleven naar een hoger peil tillen en als school écht iets voor hen doen. De introductie van keuzevakken in het nieuwe vmbo vormde het keerpunt om het voortaan anders te doen.”

Grote belangstelling

Hoe werkt het? Bedrijven en instellingen komen met een vraag naar het Martinuscollege die vervolgens in de vierde klassen wordt uitgezet. Dat kan op alle niveaus (bb, kb, gl/tl). Afhankelijk van de vraag kunnen leerlingen

uit een specifiek keuzevak zich inschrijven voor de opdracht. “Die kan gaan over het daadwerkelijk maken van een product, maar ook over het meedenken in een bepaalde ontwikkeling of het oplossen van een probleem.” Na het toelichten van de casus volgt, meestal in groepjes, de brainstormsessie. Daarna het maken van het plan en het verder werken aan de oplossing. Dat gebeurt zowel op school als in het bedrijf. Tenslotte volgt de eindpresentatie voor het bedrijf of instelling, de ouders en de andere leerlingen. “De belangstelling van het bedrijfsleven is groot. Bedrijven zijn geïnteresseerd in de werknemer van de toekomst.”

Goed van pas

De brede oriëntatie op ondernemerschap komt de leerlingen ook op het mbo goed van pas, weet Jaasma. “Ze werken behoorlijk zelfstandig aan de opdrachten, ervaren de dynamiek van het groepsproces, ontdekken LOB-aspecten, leren goede keuzes maken, ook voor het vervolg van hun opleiding, en soms leren ze ook nog vakspecifieke vaardigheden. Dat wordt ook allemaal gevraagd in het mbo.”

Mail aan mijn oude vmbo-school

Van: **Anna Verhoeven** anna.verhoeven@rocnijmegen.nl
Verzonden: 16 oktober 2019 19:14
Aan: **iljadoedel.biologiedocent@vmbopaxchristidruten.nl**
Onderwerp: **Een berichtje**

Hoi Ilja,

Vorig jaar nog was jij mijn mentor en fietste ik elke dag naar het Pax Christi College. Ik vond het een hartstikke leuke school en had het er altijd heel gezellig met iedereen. Heel chill. Nu ga ik elke dag een half uur met de bus van Druten naar Nijmegen, naar het ROC. Ik volg het eerste jaar van de opleiding Verpleegkundige op niveau 4. Vergeleken met vorig jaar maak ik lange dagen en heb ik veel meer huiswerk. Je krijgt opdrachten waarbij je zelf moet uitzoeken hoe je daaraan begint en hoe je ze gaat maken. Dat is echt wel een verschil met het vmbo.

Uit de citoets op mijn basisschool kwam een TL-advies. In de derde heb ik tóch gekozen voor de kaderberoepsgerichte leerweg, omdat ik me daar beter bij voelde. Ik had meer vertrouwen dat ik het niveau aankon. Bovendien heb je in de kader praktijklessen. Dat vind ik een fijnere manier van leren. Ik ben meer iemand die houdt van bezig zijn en dingen met de handen doen, dan dat ik mezelf later op een kantoor zag zitten. Omdat ik kader heb gevolgd, heb ik nu een voorsprong op mijn klasgenoten die de TL hebben gedaan. Bij de praktijklessen weet ik vaak al hoe iets moet: steunkousen aantrekken of een verband aanleggen, dat heb ik al eens gedaan.

Op het Pax Christi hadden we de keuze uit Zorg & Welzijn, Economie en een paar techniekrichtingen. Techniek en ook Economie vielen af, want ik ben niet zo'n rekenwonder. Zorg & Welzijn was heel breed. Mijn hele leven heb ik gedacht dat ik de kappersopleiding zou gaan doen, maar dat is toen veranderd. Tijdens een snuffelstage ontdekte ik dat ik mezelf toch niet hele dagen in een kapsalon zag staan. Omdat mijn oma een paar keer in het ziekenhuis lag, zag ik verpleegkundigen aan het werk. Dat beroep leek me ook gaaf. Ik heb zelf informatie gevraagd aan verpleegkundigen en wat ik hoorde sprak me erg aan. Binnenkort ga ik op stage bij de Kasteelhof, een zorg- en verpleegcentrum voor ouderen. Daar verheug ik me op. Maar later wil ik in een ziekenhuis werken. Dat zie ik mezelf echt wel doen. De medische kant trekt me. Het liefst wil ik in het laatste jaar pas stagelopen in een ziekenhuis, want dan mag je het meeste doen en heb ik er het meeste aan.

Dit eerste jaar is pittig en je moet door de minst leuke vakken heen. Daardoor twijfel ik soms nog een beetje of ik echt de goede keuze gemaakt heb. Ik herinner me goed dat jij zei dat ik alles goed kon vertellen en dat je me slim vond. Als je op het vmbo hulp nodig had bij je keuze kon je daar om vragen. Ik heb bijvoorbeeld een beroepentest gedaan. Iets met mode of grimeur kwam er bij mij uit. Verpleegkundige stond ook ergens in het rijtje. Achteraf had ik misschien wat meer LOB-lessen op school willen hebben om erachter te komen wat ik echt wou. Ik denk dat veel leerlingen het fijn vinden om ondersteuning te krijgen bij leren kiezen.

Veel groetjes,
Anna Verhoeven

Anna Verhoeven

Van: **Ilja Doedel** iljadoedel.biologiedocent@vmbopaxchristidruten.nl
Verzonden: 20 oktober 2019 15:14
Aan: **anna.verhoeven@rocnijmegen.nl**

Onderwerp: **re: Een berichtje**

Goedemiddag Anna,

Wat heb je een mooie mail gestuurd; goed verwoord ook! Zo ken ik je ook wel, want ik kan me nog herinneren dat je dat ooit tijdens een mentorgesprek ook liet zien. Een kwaliteit van jou, die je vaker mag gebruiken hoor!

Ik geef je wel gelijk dat er meer ruimte voor LOB ingepland mag worden. Ik hoop dat je met de keuze van de vervolgopleiding een goede stap in de richting hebt gemaakt voor jouw toekomstig 'werkleven'. Ik wens je daarbij heel veel succes en ik weet zeker dat je succes zult hebben!

Beste groet,
Ilja Doedel

Martin van Kommer en Jolanda van der Weide

Voor de bakker

Het Element in Amersfoort heeft veel ervaring op het gebied van doorlopende leerroutes. De verbinding met het mbo dateert al uit 2009 toen de vmbo-school nog Vakcollege Amersfoort heette. Die naam is verdwenen, maar de doorlopende leerroutes zijn gebleven. Vmbo en mbo investeren veel tijd en energie in de samenwerking, of het nu om hele klassen gaat of om maar één enkele leerling.

Kevin den Hollander wil al van kinds af aan bakker worden. Waarom? "Geen idee", zegt de 4e-jaars vmbo kader-leerling van Het Element uit Amersfoort. "Ik vind het gewoon een mooi vak en ik vind het niet erg om hard te werken. Ja, je begint vroeg, maar dan ben je ook vroeg klaar."

Kevin draait twee dagen per week mee in een eerstejaars mbo-klas van de bakkersopleiding van de Rijn IJssel Vakschool in Wageningen. Het accent in de lessen ligt op de praktijk met veel aandacht voor brood- en banketbakken en het maken van sierwerk. "We geven Kevin dit schooljaar een brede basis mee", zegt zijn mbo-docent Martin van Kommer. "Hij is volgend schooljaar in klas 1 wat verder in de praktijk dan de meeste andere eerstejaars. Nu we hem kennen kunnen we beter inschatten wat hij kan. Kevin weet wat hem te wachten staat, en hij sluit makkelijker aan op school omdat hij de school al kent. De drempel naar het mbo is weggenomen. Dat zijn allemaal voordelen van deze doorlopende leerroute."

Maatwerk

Het Element heeft een vaste aanpak in deze doorlopende leerroutes. Alle leerlingen in alle profielen doen in klas 3 praktijkexamen (CPSE), lopen stage en maken een keuze voor een mbo-opleiding waar ze in het vierde leerjaar

aan beginnen. Het Element heeft met zestien mbo-instellingen in de regio (en één daarbuiten) convenanten afgesloten waarin is vastgelegd dat ieder schooljaar 4e-jaars leerlingen de opleidingen instromen. Jolanda van der Weide is één van de vier mbo-contactpersonen van Het Element. Wekelijks heeft ze contact met de mbo-opleidingen. "Dan verneem ik in dit geval of Kevin aanwezig is en wat zijn programma is", zegt ze. "Maatwerk, daar gaat het steeds over." "Als je dit traject goed begeleidt kun je leerlingen heel makkelijk laten doorstromen", vervolgt ze. "Wij willen dat onze leerlingen een bewuste keuze maken voor hun vervolgopleiding op het mbo. Door ze vroegtijdig te laten kiezen voor een opleiding worden ze al dan niet bevestigd in hun keuze. Het risico op uitval of switchen op het mbo is op deze manier veel minder. Sterker, je ziet veel niveau 2 leerlingen zelfs doorstromen naar niveau 3 en 4. De motivatie van de leerling is beter, omdat ze zien wat hun toekomst wordt."

Motivatie

Het aantal leerlingen in een doorlopende leerroute naar een opleiding is nauwelijks van belang. Wat de mbo's wel belangrijk vinden is de motivatie van de vmbo-leerlingen, zegt Jolanda van der Weide. "Kevin is dit jaar onze enige leerling in de bakkersopleiding, hij is enorm gemotiveerd. Vorig jaar hadden we

vijf leerlingen en daarvoor twee. Onderwijs gaat – zeker op het vmbo – niet over aantallen, maar over mensen. Wij willen dat onze leerlingen gelukkig zijn en goede keuzes maken. Wij vinden het belangrijk dat vmbo-leerlingen vroeg kennis maken met het mbo. Daarom doen we dit."

ONDERWIJS GAAT NIET OVER AANTALLEN, MAAR OVER MENSEN

Jolanda van der Weide

Martin van Kommer vult aan: "Er is een schreeuwend tekort aan bakkers in het werkveld. Dus wij zien graag enthousiaste studenten komen, die we goed willen opleiden. Kevin is enthousiast en heeft er zin in. Dat zien we graag. En we hopen natuurlijk op meer bakkerijstudenten."

Geen doublures

Kevin weet in ieder geval zeker dat hij volgend schooljaar aan de bakkersopleiding op de Rijn IJssel Vakschool in Wageningen gaat beginnen. "Het is een fijne opleiding. Ik moet er een flink stuk voor reizen (Amersfoort - Wageningen), maar dat heb ik er graag voor over." Hij heeft het er als enige vmbo-leerling in de mbo-klas prima naar zijn zin. "Ik hoop op niet al te veel doublures in het praktijkgedeelte, want hoe ik bolletjes moet bakken weet ik intussen wel." Martin van Kommer: "Bij voldoende ontwikkeling in de basis wordt Kevin uitgedaagd om complexere producten te maken, waarbij vooral de technieken en de afwerkingen van een hoger niveau zijn."

TL-leerlingen in de race

Jeroen van Velzen, bedrijfsleider van K_Dekker Bouw & Infra in Warmenhuizen, is lid van de Jong-vcv, de vakgroep civiele betonbouw van Bouwend Nederland. Samen met Bèta Challenge¹ werkte hij aan een levensechte opdracht voor een Innovatie-wedstrijd Formule 1 die TL-leerlingen gaan uitvoeren. En wat voor opdracht!

Max Verstappen in actie op het circuit van Zandvoort waar volgend jaar op 3 mei de Grand Prix plaatsvindt.

In 2020 keert de Formule 1 terug naar Zandvoort. 'Kruip in de huid van een middenkader-functionaris bouw en infra om slimme oplossingen aan het wegennet te bedenken om de grote toestroom aan mensen gedoseerd tussen circuit en de parkeerplaatsen te vervoeren'.

"We vinden het belangrijk dat leerlingen op een leuke manier kennismaken met het vakgebied civiele techniek en weg- en waterbouw," vertelt Van Velzen. "De bouw heeft vaak niet zo'n goed imago bij scholieren. We willen laten zien hoeveel mooie kanten het vak heeft. TL'ers leren door op mbo 4."

Dat zijn de werknemers die wij in het specialisme nodig hebben. We dragen met alle liefde ons steentje bij om zoveel mogelijk mensen te interesseren voor de bouw."

Het bedrijf is heel actief in het onderwijs. Er bestaan contacten met alle scholen in de omgeving. Het bedrijf telt 190 werknemers en liefst 20 stagiaires. "We zijn op zoek naar talenten en willen een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van het vak. Elke sector zoekt mensen, dus het is ook een 'battle for the talents'. De innovatiewedstrijd is een landelijke uitdaging. "Zodra we wisten dat de Formule 1 naar Zandvoort kwam zijn we de opdracht gaan ontwikkelen. Hoe cool is het voor leerlingen om aan zoiets actueels mee te doen! Er komt een landelijke finaledag. We hopen natuurlijk dat de overheden de resultaten van de wedstrijd meewegen in hun beslissing."

Tip: "Veel bedrijven zijn bereid tot samenwerking met het onderwijs, uit betrokkenheid met het vak en met het oog op toekomstige werknemers. Bedrijven zijn vaak meer up-to-date met nieuwe technologieën en weten wat er speelt op de arbeidsmarkt. Van die actualiteit kunnen leerlingen en docenten profiteren."

¹ Bèta Challenge is een onderwijsconcept waarbij TL-leerlingen met affiniteit voor techniek levensechte opdrachten in de praktijk uitvoeren. Zie ook: www.betachallenge.nl

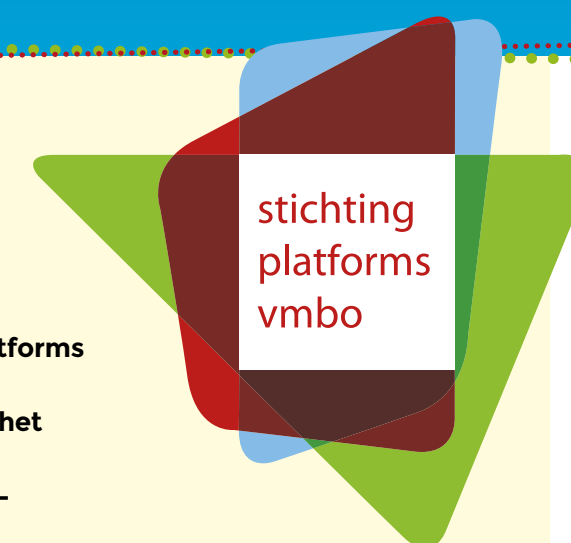
Stichting Platforms VMBO

In de Stichting Platforms VMBO (SPV) werken docentenplatforms samen aan het vmbo. SPV richt zich op de beroepsgerichte profielen én de avo-vakken. Onder het motto 'samen waar het kan, apart waar dat wenselijk is' bundelen 11 platforms hun krachten en vormen zij één vmbo-gezicht en één gespreks-partner voor het vmbo-veld.

SPV werkt samen met alle belangrijke spelers in het onderwijsveld, zoals de ministeries van OCW en VWS, de VO-raad, de MBO Raad, Connect Groen, SBB, branche-organisaties en vertegenwoordigers namens het bedrijfsleven. Dit alles met als doel de leerlingen in het vmbo een optimale voorbereiding te bieden op opleiding en beroep. SPV neemt deel aan Sterk Beroepsonderwijs en Sterk Techniekonderwijs. Beide programma's hebben onder andere tot doel de samenwerking tussen vmbo, mbo en het bedrijfsleven in de regio te stimuleren.

11 platforms werken samen

In SPV werken docentenplatforms samen, elk voor één profiel in het nieuwe vmbo (een profiel heeft meer dan één platform). Deze platforms vormen de (inhoudelijke) schakel tussen onderwijs, beroepsopleiding en beroep. Voor docenten organiseren de platforms activiteiten met als doel ontwikkelingen in de beroepspraktijk te vertalen naar onderwijs, zodat opleiding en beroep goed op elkaar aansluiten.

Meer informatie:
www.platformsvmbo.nl

Contact gezocht

Sterk Beroepsonderwijs staat voor toekomstbestendig, gevarieerd en aantrekkelijk beroepsonderwijs in de regio. Dat is belangrijk voor jongeren, voor scholen én voor een goed functionerende arbeidsmarkt. Het programma Sterk Beroepsonderwijs wil de samenwerking en de verbinding tussen vmbo- en mbo-scholen en het regionale bedrijfsleven versterken. Met als doel: die goed voorbereide en goed opgeleide jongeren afleveren waar de arbeidsmarkt zo om staat te springen.

Door samen te werken kunnen de partijen in de regio elkaars kennis, expertise en faciliteiten beter benutten. Bijvoorbeeld bij het maken van doorlopende leerroutes, het vormgeven van doorlopende LOB, voor het slim organiseren van onderwijs, het toegankelijk maken van moderne apparatuur en om het onderwijs voor leerlingen praktijkgericht te maken. Kennismaken met de beroepscontext helpt jongeren om zich goed te oriënteren op een vervolgstap. Daarom is één van de acties van het programma Sterk Beroepsonderwijs het samenvoegen van de gemengde en de theoretische leerweg met daarin een praktijkgerichte component.

Hoe pak je samenwerking aan?

Hoe pak je samenwerking met bedrijven en organisaties aan en hoe leg je contacten? Een aantal tips uit bedrijven en instellingen.

- **Verplaats je in de ander:** wat maakt de samenwerking voor beide partijen interessant en de moeite waard?
- **Begin klein en breid de samenwerking en de activiteiten gaandeweg uit.** Hou goed vinger aan de pols en blijf evalueren.
- **Maak afspraken** en hou je daaraan.
- **Schroom niet om te vragen** en laat duidelijk weten wat je zoekt, wees concreet.
- **Benut de al bestaande 'warme' contacten;** bijvoorbeeld van andere profielen, het netwerk en de contacten van ouders of het netwerk van het mbo.
- **Kijk of er gemeentelijke of regionale initiatieven, netwerken of bijeenkomsten** zijn om bij aan te haken en laat vooral docenten die bezoeken.
- **Benoem een vast contactpersoon/aanspreekpunt** in de school voor bedrijven.
- **Stem af met andere scholen in je omgeving,** bundel je vragen om de belasting voor bedrijven te beperken.
- **Nodig bedrijven uit op school,** zodat ze kunnen zien hoe het er op school aan toegaat.
- **Laat zien wat je samen doet** en geef ruchtbaarheid aan de samenwerking, bijvoorbeeld in lokale of regionale media.

In VMBO-krant 'Samen Ondernemen' staan tal van voorbeelden van wat je als onderwijs samen kunt doen met bedrijven. Oriënterende stages, docentenstages, gastlessen, samen lesmateriaal of een keuzevak ontwikkelen, levensechte opdrachten uitvoeren in een bedrijf, bedrijfsbezoeken, vmbo'ers en mbo'ers die samen leren in een bedrijf, een ondernemersontbijt, keuzevakken uitvoeren in een bedrijfscontext, een maatjesproject, een scholen- en beroepenmarkt, etcetera.

<https://nieuwvmbo.nl/inspiratie/artikelen/samen-ondernemen/>

**STERK
BEROEPS-
ONDERWIJS**
samenwerking vmbo,
mbo en bedrijfsleven

Betreft: Brief ministers van Onderwijs

Beste lezer,

Nederland schreeuwt om meer praktisch opgeleide jongeren. Vooral in de techniek en de zorg hebben jongeren een gouden kans op stage, leerbaan en werk. Een krachtig beroepsonderwijs is dan ook één van onze belangrijkste ambities. Onze focus ligt op goed en toegankelijk onderwijs in elke regio. Onderwijs dat alle kansen biedt, aansluit op de arbeidsmarkt en voldoende jongeren boeit.

De helft van de jongeren in Nederland gaat na de basisschool naar het vmbo en zet daar de eerste stappen in de beroepskolom. Om ze alle kansen te bieden, moeten we zorgen voor soepele overgangen tussen middelbare school en beroepsonderwijs. Voor de overgang vmbo-mbo stimuleren we dan ook dat regio's het beroepsonderwijs meer als één geheel vormgeven. Waardoor jongeren al in het voortgezet onderwijs met de praktijk in aanraking komen.

Wij zijn geïnspireerd door de vmbo-scholen waar leerlingen op meerdere momenten in het jaar al de mbo-stof in mogen duiken. Zulke ervaringen, aangevuld met stages, helpen jongeren bij het vinden van de route door het onderwijs die het beste bij hen past. Wij hopen dat steeds meer vmbo's en mbo's dit samen mogelijk maken.

Uit de reacties die we van scholen krijgen, blijkt het enthousiasme voor deze beweging. Vmbo's en mbo's delen bijvoorbeeld steeds vaker hun lokalen of apparatuur. Maar wanneer ze écht samen opleidingen willen aanbieden, dan biedt de wet nog onvoldoende ruimte. Daarom hebben we het wetsvoorstel Sterk Beroepsonderwijs naar de Tweede Kamer gestuurd. Daarin regelen we dat een vmbo-school en een mbo-instelling gezamenlijk een doorlopende route kunnen aanbieden. Die route start in het derde vmbo-leerjaar en eindigt met het behalen van een mbo-diploma op niveau 2, 3 of 4. We maken het ook mogelijk om mbo-2 binnen het vmbo af te ronden.

Het wetsvoorstel voorziet in de mogelijkheid om vanaf volgend schooljaar het onderwijsprogramma met één team van vmbo- en mbo-docenten te verzorgen. Daarbij geldt er één onderwijstijd voor de gehele route en mogen jongeren het vmbo-examen spreiden over de eerste drie jaren van de doorlopende leer-route. Wij dagen scholen uit om te verkennen welke mogelijkheden er in hun regio zijn om meer van dit soort routes te starten. Want iedere leerling die tijdig kan kennismaken met toekomstig werk, vergroot de kans op verstandige keuzes voor de toekomst.

Met vriendelijke groet,

Ingrid van Engelshoven
Minister van Onderwijs, Cultuur
en Wetenschap

Arie Slob
Minister voor Basis- en
Voortgezet Onderwijs en Media

Van: **Ilias**@rocamsterdam.nl
Verzonden: 20 november 2019 10:14
Aan: **omar.tissoudali@calvijn.amsterdam.nl**

Onderwerp: **Een berichtje**

Dag Omar,

Sinds afgelopen zomer volg ik op het ROC een mbo 4-opleiding in de beveiliging. Na dit jaar ga ik me nog verder specialiseren. Zoals jij - en trouwens bijna iedereen op het Calvijn - wel weet: mijn jongensdroom. Mijn oom was marinier. Ik heb nog even de Marechaussee overwogen, maar ik ga toch liever voor de echte actie! De opleiding heeft veel stages. Dan werk je ook in het weekend, zoals vorige week tijdens de Sinterklaasintocht bij de marinebasis.

Op het Calvijn deed ik de VMR: de vakmanschapsroute Sport en Recreatie. Met de VMR start je in het derde leerjaar van vmbo-basis en haal je je mbo-niveau 2 diploma binnen drie jaar, zonder dat je helemaal naar het mbo moet overstappen. Je slaat het vmbo-diploma over en gaat gelijk voor het mbo-diploma. Op die manier heb je dus een jaar tijdswinst. Hoe eerder ik met mijn vervolgopleiding kon beginnen, hoe beter! De meeste mbo-theorielessen werden gegeven op het Calvijn. In de vierde volg je een gedeelte van de lessen op het mbo. Ik heb daar ook mijn fitnessdiploma, personal trainers- en lifeguard-diploma gehaald.

Op het Calvijn zijn we door onze mentoren heel goed voorbereid op het mbo. Ze wezen ons erop, dat het er op het mbo serieuzer en strenger aan toegaat. Toen we twee dagen op het mbo en drie op het Calvijn zaten, merkten we dat verschil meteen. Op het Calvijn rent iedereen achter je aan. Ze appen en bellen je om je te helpen: 'Doe je ding en vergeet het niet'. Op het mbo stralen de docenten uit: 'Het is jouw diploma!'

Calvijn heeft nu een mooi nieuw gebouw met een waanzinnig grote sportzaal. Door mijn sportdiploma's kon ik hier ook betaald lesgeven, bijvoorbeeld bij naschoolse sportactiviteiten. Toch vond ik het oude gebouw met z'n verschillende hoekjes en ruimtes ook leuk. In het nieuwe gebouw is er teveel overzicht. Iedereen kan zien wat je doet.

Ik mis Calvijn wel af en toe. Er gebeurde veel. Ik heb goede herinneringen aan het jaarlijkse straatvoetbal-toernooi op de Zuidas, waarin leerlingen spelen tegen jonge advocaten en bankiers. Ik speelde zelf C-klasse zaalvoetbal en in mijn team zaten een paar leerlingen die ook bij Ajax speelden. We hebben ze ingemaakt met 20-1.

Een bijzonder moment op Calvijn was het overlijden van burgemeester Van der Laan. Ik heb op school les in mediation van hem gehad. De dag dat hij overleed heb ik daarover verteld in een interview voor de lokale omroep. Nog een dag later werd ik gebeld, dat ik was uitgekozen om erewacht te zijn bij de kist van de burgemeester. Dat vond ik heel mooi. Niemand kan zeggen dat hij dat heeft meegemaakt. Dat vergeet ik ook nooit meer.

Dit jaar moeten we veel wetsteksten van buiten leren. De docenten leggen wel uit waarom dat nodig is en dat iedereen zo begonnen is. De echte actie start volgend jaar. Ik kan niet wachten.

Je ziet me vast wel weer binnenlopen.

Tot ziens,
Ilias

Van: **Omar Tissoudali** **omar.tissoudali@calvijn.amsterdam.nl**
Verzonden: 20 november 2019 12:21
Aan: **ilias@rocamsterdam.nl**

Onderwerp: **re: Een berichtje**

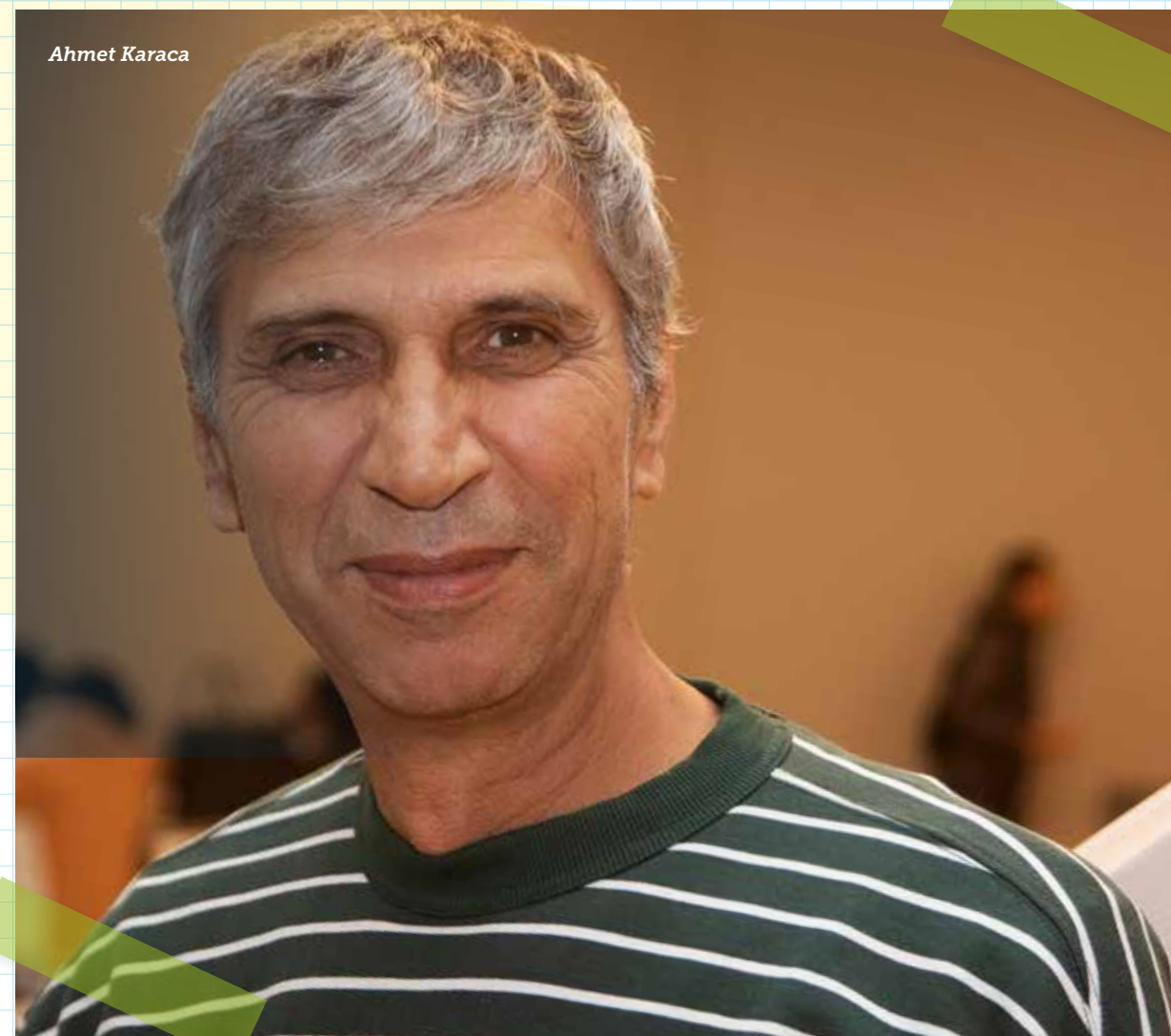
Beste Ilias,

Ik ben ontzettend trots dat je met veel overtuiging je dromen probeert waar te maken. Je hebt in de laatste twee schooljaren op het Calvijn veel zelfvertrouwen opgebouwd en grote stappen gemaakt in je ontwikkeling, ik heb er alle vertrouwen in dat jij je opleiding succesvol zal afronden.

Groetjes,
Omar Tissoudali

Waar een wil is, is een doorlopende leerweg

Volt! Toekomstmakers. Een fonkelnieuwe school in een gloednieuw gebouw in Vleuten. "Vanzelfsprekend hoort daar ook nieuw onderwijs bij, zoals PIE 2.0", zegt Jan Engberts, projectleider van de nieuwe route bij Volt. 'Jonge mensen verbinden aan technologie en de beroepen van morgen.' Deze ambitie van de school is bij de nieuwbouw in 2018 meteen aangegrepen om een boost te geven aan technologie en techniek. In de onderbouw gebeurt dat met een Technocarroussel. In de bovenbouw met het programma PIE 2.0, als vakmanschapsroute samen met ROC Midden Nederland ontwikkeld, en daarnaast met het profiel Diensten & Producten, met de T van Technologie ervoor (TD&P).

goed benutten. "Voor ROC Midden Nederland was het voor het eerst dat we zo'n traject gingen uitvoeren. We hebben veel geleerd van andere vakmanschapsroutes", vervolgt Ilonka.

Jan Engberts: "Het gaat vaak mis op simpele dingen, zoals verloop van mensen waardoor afspraken niet lukken of te weinig concrete ambities."

Ilonka: "Voor het mbo is het een meerwaarde om invloed te hebben op het programma van toekomstige mbo-studenten. We laten het onderwijs zoveel mogelijk aansluiten bij hoe we dat in het mbo doen." De route maakt bovendien techniek en PIE voor leerlingen eerder zichtbaar, waardoor ook verborgen talenten boven komen drijven. Docent Karaca maakt het onderwijs in de onderbouw aantrekkelijk met onderwerpen als domotica, drones en energiebesparing; contextrijk en betekenisvol onderwijs. Het mbo bouwt daarop voort.

Tip van Volt!:

**DENK BIJ HET ONTWERP
VAN HET PROGRAMMA
TERUG VANUIT WAT LEER-
LINGEN NODIG HEBBEN
VOOR HET EXAMEN MBO 2**

Engberts: "Dat onze school nog geen historie had op het terrein van PIE vormde een uitgelezen kans om het samen met het mbo op te pakken". Ilonka Mekes, projectleider PIE 2.0 van ROC Midden Nederland vult aan: "Bestaande programma's vervlechten geeft vaak veel uitdagingen. We konden dit nu samen vanaf hetzelfde startpunt gaan opzetten." Docent Ahmet Karaca beaamt: "Er was een duidelijke wil om samen een heel nieuw programma te maken. Er is goed gekeken hoe en waar tijdswinst te behalen valt, bijvoorbeeld door meer uren te bieden op vaste dagen en minder toetsen. Voor leerlingen is de mbo-omgeving wel spannend, maar ze voelen zich ook groot."

Slimme dingen doen

Rond de vakmanschapsroute staat een uitgebreid PIE 2.0-team, met alle docenten, begeleiders, projectleiders en een ontwikkel-docent. Daarmee is goede begeleiding van

PIE 2.0 is een geïntegreerde en verkorte route, waarmee basisleerlingen binnen drie jaar het vmbo-diploma en het mbo-2-diploma kunnen halen. Leerlingen in de bovenbouw krijgen twee dagen les op het mbo van mbo-docenten en worden begeleid door onderwijsassistenten vanuit Volt. Daarmee hebben ze de kans om eerder op een hoger niveau aan te landen en eventueel eerder te starten met een leren-werken traject (bbl).

meet af aan goed geregeld en wordt de voortgang samen bewaakt. Een duidelijke organisatiestructuur met twee projectleiders helpt, zo ook de bereidheid om er tijd in te steken, een concrete ambitie en slimme dingen doen, bijvoorbeeld de maand na het vmbo-examen

Makkie

"Bij de start hoopten we op 12 leerlingen. Het werden er tot onze verrassing 35!", zegt Engberts. Ook kaderleerlingen en een aantal TL'ers meldten zich. "Leerlingen snakten naar praktisch georiënteerd onderwijs." Daarom wordt nu bekeken of een vier- of vijfjarige route naar een mbo-3 of 4-diploma opgezet kan worden. Een voorstel voor ruimte voor meer praktijk op de TL staat in de steigers, vertelt Karaca. En een doorlopende TD&P-route? "Makkie", stellen de projectleiders in koor. "Je moet wel keuzes maken, bijvoorbeeld door twee moderne PIE-georiënteerde profiel-delen op te nemen. Doordat het zo breed is biedt D&P veel combinatiemogelijkheden, bijvoorbeeld ook met Economie & Ondernemen, waardoor de betekenis van D&P toeneemt." Tel daar nog bij dat Ahmet niet alleen PIE-docent is maar ook TD&P-docent...

Mail aan
mijn oude
vmbo-school

Sterker samenwerken

Aan belangstelling bepaald geen gebrek! Bij de werkconferentie Sterk Beroepsonderwijs in voormalig klooster het Kontakt der Kontinenten verzamelden docenten, teamleiders en schoolleiders uit vmbo en mbo, ondersteuners en branchevertegenwoordigers zich in het midden van het land. Om inspiratie op te doen en van gedachten te wisselen met collega-scholen in de geboden masterclasses, informatiesessies, workshops en alle momenten daaromheen.

Het waarom van Sterk Beroepsonderwijs mag duidelijk zijn: de sterke roep om vakmanschap, dalende leerlingenaantallen en het gegeven dat het vmbo verschillende groepen jongeren met uiteenlopende talenten en wensen herbergt. Sterk Beroepsonderwijs is een logische vervolgstap na de grote vernieuwingstrajecten in het vmbo en mbo. "Het is de bedoeling dat jongeren de overstap van vmbo naar mbo minder als gescheiden trajecten gaan ervaren. Jongeren moeten iets te kiezen hebben en via een doorlopende route vmbo-mbo goed voorbereid worden op de toekomstige arbeidsmarkt", zegt Tessa van Dorp, programmamanager Sterk Beroepsonderwijs bij het ministerie van OCW.

Daadkracht en draagvlak

Sterk Beroepsonderwijs maak je samen. Een van de eerste mijlpalen is daarom het vormen van een functionerend netwerk in de regio. Bij een goede samenwerking komt heel wat kijken, laat Ester Klaster van Common Eye zien. Zaken die samenwerken complex maken zijn bijvoorbeeld: spraakverwarring, elkaar(s) context) niet helemaal begrijpen, onduidelijkheid over wie 'de baas' is, niet mét maar ook niet zonder elkaar kunnen, met het ene been in de samenwerking staan en met het andere in de eigen organisatie. "Blijf checken of daadkracht niet ten koste gaat van draagvlak", adviseert Esther. Als er aan de netwerkdeelnemer getrokken wordt door de eigen organisatie, helpt het soms om het gesprek daarover intern te voeren met de netwerkpartners erbij. Huubs Hubbeling, projectleider doorlopende leerlijn mbo bij het Dr. Nassau College, voegt toe: "Het helpt ook om binnen elke organisatie een projectleider te benoemen die niet in de lijn zit."

Professionele aanpak

Verbetering van de aansluiting tussen vmbo en mbo is geen nieuwe ambitie. Des te opvallender is het, dat de aanwezigen met

veel optimisme en energie de onderwerpen in Sterk Beroepsonderwijs oppakken, of het nu gaat om doorlopende leerroutes, nieuwe mogelijkheden bijvoorbeeld rond teambevoegdheid en examinering of de praktijkgerichte component in de nieuwe GTL-leerweg. Dat zou kunnen komen door de concrete ambities van Sterk Beroepsonderwijs, met als toetssteen: Is de leerling erbij gebaat? Ambitie is immers een optelsom van een wenkend perspectief, commitment en dóen, stelt Ester Klaster.

In gesprek blijven

Daarnaast leeft het gevoel dat het bij Sterk Beroepsonderwijs niet om vrijblijvende samenwerking of 'goodwill' gaat. Regionale samenwerking is niet langer 'iets, dat er nog bijkomt' maar een wezenlijk onderdeel, dat professioneel wordt aangepakt. Dat is niet morgen klaar. De bijeenkomst laat zien hoe nuttig het is om met elkaar in gesprek te blijven: Wat verstaan we precies onder een doorlopende leerroute of een integrale route? Heb je het dan over aansluiting van vmbo- en mbo-programma's of ook over LOB, differentiatie, begeleiding en alles wat nodig is om een leerling te laten slagen in het mbo? Samenwerken begint met elkaar kennen. Na afloop loopt Ton de Groot, directeur van het Teylingen College, tevreden naar buiten. Concrete ambities, plannen, groot commitment en middelen voor STO: "Het gaat lukken!"

Iedereen op zijn plek

Om de uitval in het mbo terug te dringen begonnen het Da Vinci College en Kellebeek College in Roosendaal zeven jaar geleden met een doorlopende leerroute Zorg & Welzijn voor de basisberoepsgerichte leerweg. In de loop der jaren is hun samenwerking geoptimaliseerd en de route verder geprofessionaliseerd.

Het Da Vinci College leidt smal, maar breed in het profiel, op. Leerlingen kiezen in de onderbouw vroeg voor een profiel. Ze zijn tien uur per week praktisch bezig met hun beroepsvoorbereiding. "Door die constructie creëren we een versnelling in het onderwijsprogramma, want wij kunnen onderdelen eerder in het programma aanbieden", zegt Van Genderen.

In klas drie doen ze praktijkexamen waarna meteen met de voorbereiding op het mbo-onderwijs wordt begonnen. In de vierde gaan de leerlingen vervolgens twee dagdelen naar het mbo en lopen ze één dag stage op mbo-niveau. "Van de vijf schooldagen zijn ze twee volle dagen bezig met alles wat met het mbo te maken heeft. Uiteindelijk levert hen dat een jaar studiewinst op."

Voordelen

"Maar er zijn meer voordelen", vult Marlies Grommen aan. Ze is docente en projectleider van de vakmenschapsroute bij Curio, de nieuwe naam voor de scholengemeenschap waar ook het Kellebeek College onder valt. "Leerlingen voelen zich direct veilig en vertrouwd op het mbo, want ze kennen

ALLE VMBO-LEERLINGEN DIE VORIG SCHOOLJAAR MEE HEBBEN GEDRAAID IN DIT TRAJECT ZITTEN IN HET MBO ALLEMAAL OP HUN PLEK. NIEMAND IS UITGEVALLEN

Lieke van Genderen, docent en coördinator loopbaanleren Da Vinci College

de school en docenten al. Er is een betere inhoudelijke aansluiting op het onderwijs, leerlingen zijn gemotiveerd en kiezen bewuster voor hun vervolgopleiding, de uitwisseling werkt ook motiverend en uitdagend voor docenten, ze begrijpen elkaars werelden beter."

Nast de doorlopende leerroute voor de basisberoepsgerichte leerweg is er ook een doorlopende route voor de kaderberoepsgerichte leerweg. Deze levert geen directe tijdswinst op. "Dat is voor ons traject niet haalbaar", aldus Van Genderen, "want op niveau 3 en 4 is er een groot aanbod van beroepsopleidingen waarmee we de leerlingen laten kennismaken." Marlies: "Op het moment dat deze leerlingen moeten kiezen, zijn ze verder in hun keuzeprocessen."

Nuttige tijdswinst

De mbo-studenten Hilal Bahcecioglu en Sanne Zwiers kijken met veel voldoening terug op hun vmbo-tijd op het Da Vinci College in Roosendaal. "Relaxed en leerzaam", zo betitelen ze eensgezind de jaren die ze doorbrachten op het Vakcollege in het profiel Zorg & Welzijn.

"Op het vmbo ging een bel om aan te geven dat we naar de les moesten", zegt Sanne lachend. "Op het mbo moest je de lestijden zelf in de gaten houden." Hilal: "Je kreeg op het vmbo van de docenten alle hulp die je nodig had. Als ik er aan terugdenk, mis ik die sfeer wel eens."

Sanne volgde als basisleerling de versnelde route en behaalde in één jaar het mbo-diploma Dienstverlening niveau 2 met het uitstroomprofiel Helpende Zorg & Welzijn. Dit schooljaar is ze op Curio (voorheen Kellebeek College) begonnen met de opleiding Pedagogisch Medewerker niveau 3. Hierna wil ze nog naar de Pabo, ze droomt van een baan als schooljuffrouw in de onderbouw. "Ik had de tussenstap nodig om met mijn huidige opleiding te kunnen starten. Dan is het prettig als dat in één jaar kan."

Wat Sanne vooral is bijgebleven is dat ze op het vmbo bij de hand werd genomen, terwijl op het mbo zelfstandigheid werd gevraagd. Juist daarom is het zinvol dat je al met mbo-lessen in de vierde klas van het vmbo kunt beginnen, zegt ze. "Dan kun je al wennen aan de nieuwe methodiek en wordt de drempel naar het mbo een stuk lager."

Twée werelden

Hilal heeft een paar jaar geleden zelfs nog een snellere weg bewandeld. Zij behaalde haar diploma Dienstverlening niveau 2 in het vmbo examenjaar. "Onze tijdswinst was dus twee jaar. Het was écht heel zwaar, daarom is deze route ook gestopt, maar ik heb er geen spijt van. Ik wil hbo-kinderverpleegkundige worden in een ziekenhuis en dan heb ik mijn studiejaren hard nodig." Ze zit nu in haar laatste jaar Verzorgende IG Maatschappelijke Zorg, een niveau 3 opleiding. Daarmee kan ze de gehandicaptenzorg in. "Daar ligt ook een deel van mijn passie. Maar ik ga nog naar het hbo, zodat ik later twee beroepen kan uitoefenen. Ik wil niet heel mijn leven hetzelfde doen."

*V.l.n.r.
Lieke van Genderen,
Sanne Zwiers,
Hilal Bahcecioglu
en Marlies Grommen*

IK WIL
GRAAG MILITAIR
WORDEN

Lisa Budding

Marcus Achterstraat

MIJN DROOM:
EEN EIGEN
RESTAURANT

Praktijk in de TL

Het Ichthus College in Veenendaal is zijn tijd vooruit. Al voordat in het vmbo werd gesproken over de vorming van een toekomstige nieuwe leerweg gl/tl met een praktijkgerichte component startte de school in 2017 op het vmbo-tl met een beroepsgerichte leerlijn die luistert naar de naam Life Science. Van de brugklas tot en met het examenjaar worden de leerlingen met beroepsgerichte opdrachten met veel praktijk intensief voorbereid op de keuze van hun profiel en hun vervolgopleiding.

Het Ichthus College wil zo de kennismaking met de beroepspraktijk veel meer integreren in haar onderwijs. Directeur Simon van Groningen: "Hoe komen tl-leerlingen op onze tl/havo/vwo-school in aanraking met beroepspraktijk? Er is geen verplichting van de overheid voor scholen om dat te doen. Elke school is daar vrij in. Wij proberen dat rijk in te vullen. Rijk betekent dat je het ook nadrukkelijk terug ziet in het rooster."

Profiel dag

In de brugklas zijn leerlingen wekelijks drie uur bezig met projecten waarin spelenderwijs de profielen en beroepen aan bod komen. In de tweede klas maken leerlingen in de eerste helft van het jaar in vier blokken van zes weken kennis met de TL-profielen economie, techniek, zorg & welzijn en groen, waarna de leerlingen halverwege het jaar een keuze voor een profiel en vakkenpakket maken. "In klas drie is gedurende het hele schooljaar maandag gereserveerd voor de zogeheten profiel dag en worden de leerlingen vijf uur ondergedompeld in het profiel van hun keuze met voornamelijk praktijkgerichte opdrachten." In het eindexamenjaar tenslotte worden de leerlingen gedurende een half jaar drie uur per week voorbereid op de keuze van hun vervolgopleiding. Om de beroepsgerichte leerlijn mogelijk te maken worden de uren gebruikt van de vakken techniek, verzorging en technologie die opgegaan zijn in de nieuwe

leerlijn. "Alleen beeldende vorming heeft in klas drie één uur ingeleverd", zegt Simon van Groningen. "In klas vier moeten wellicht een paar vakken een deel van het jaar een uur inleveren, maar daar zullen onze leerlingen inhoudelijk weinig van merken. Dat vertrouwen ik de collega's wel toe."

Simon van Groningen

Beroepsgerichte opdrachten

De realisatie van deze beroepsgerichte leerlijn past bij de visie van de school om lob sinds 2010 stevig te verankeren in het onderwijs. Daarnaast is er het succes van de stages waar de tl-leerlingen altijd enthousiast van worden dat de school verder wil uitbouwen. Toen in 2014-2015 de vernieuwing van het vmbo werd doorgevoerd in de beroepsgerichte leerwegen, wilde Simon van Groningen ook innoveren in de tl. "We probeerden altijd al onze leerlingen zo goed mogelijk voor te bereiden op het beroepsonderwijs. Daar wilden we

beroepsgerichte opdrachten in onze profielen voor in de plaats laten komen." De brugklas die twee jaar geleden het spits afbeet, is inmiddels aanbeland in de derde klas. "De profiel dag op maandag is een heerlijke dag om de schoolweek mee te beginnen", zegt Marcus Achterstraat. Hij volgt het profiel zorg & welzijn en wil later chef-kok wil worden in zijn eigen restaurant. "Het is relaxed, lekker praktisch en afwisselend." Lisa Budding wil carrière maken bij Defensie en heeft gekozen voor techniek. "Als militair komt kennis van techniek altijd van pas", zegt ze. "Daarom mogen we als het aan mij ligt op de profiel dag nog méér met onze handen doen. Ik vind het soms nog te theoretisch."

Andere didactiek

Simon van Groningen kan er wel om lachen. Hij is blij met het enthousiasme dat hij in de klassen ziet. Ook de docenten zijn positief, stelt hij vast. "Onze avo-docenten hadden helemaal niet de focus op het beroepsonderwijs. Dus hebben we ter voorbereiding met hen het bedrijfsleven in de regio bezocht om te ontdekken waar onze leerlingen terechtkomen. Verder worden ze geschoold in een andere didactiek. Op de profiel dag zijn ze leercoach; het gaat dan niet om cijfers, leerlingen maken geen toetsen, het gaat om ontwikkeling, om processen."

Nieuwe leerweg

Met belangstelling volgt hij de ontwikkelingen in de totstandkoming van de nieuwe leerweg. Het zal nog wel een paar jaar duren voordat deze wettelijk kan worden ingevoerd, zegt hij. "Veel van wat er in het concept kader over staat, herken ik. Dat doen we hier al! Wij zullen in de tussentijd verder gaan met de ingeslagen ontwikkeling en deze in lijn laten lopen met het kader van de nieuwe leerweg."

Ineke de Graaf en Arjan de Jong

Maatjes in de doorlopende leerlijn

Het is bepaald niet voor het eerst dat Ineke de Graaf van MboRijnland en Arjan de Jong van het Oranje Nassau College (ONC) in Zoetermeer over het onderwerp LOB samen aan tafel zitten. De samenwerking bestaat al meer dan tien jaar.

Met plezier kijken ze terug op hun samenwerking in het succesvolle VM2-project waarin voor alle vmbo-sectoren doorlopende routes, uitmondend in een mbo-2 diploma (zonder vmbo-examen), werden aangeboden. Door restricties rond de vakmanschapsroute en de vernieuwingen in het vmbo en mbo stond de ambitie van doorlopende leerlijnen vmbo-mbo tijdelijk op een lager pitje. Met de komst van het programma Sterk Techniekonderwijs wordt er opnieuw gebouwd. Niet alleen voor de techniek, maar ook voor de andere sectoren, want 'je ziet elkaar toch'.

"Het doel van LOB is dat een leerling voldoende voorbereid wordt op het mbo en bewust een keuze kan maken, zodat hij op de goede plek zit. LOB is onlosmakelijk verbonden met doorlopende leerlijnen; het is de rode draad. Dat LOB onderdeel is van het vmbo-examen vormde een belangrijke stimulans voor LOB in een doorlopende lijn," vertelt De Graaf.

Droomloopbaan

Hoe gaat het LOB-programma op het ONC in z'n werk? De Jong: "Dat begint al in het basisonderwijs met het bewustmaken van leerlingen van wat het vmbo inhoudt. Bijvoorbeeld door de Super 7- en Super 8-dagen; voorlichtingsdagen voor groep 7 en 8, door wenperiodes op maat, keuzeprogramma's waarop basisscholen kunnen intekenen en meelopen of proefstuderen op het mbo. Net zo vloeiend als de overgang vanuit het basisonderwijs is, is de overstap naar het mbo. De Graaf: "Een leerling die in het vmbo zorg of techniek kiest, komt in het mbo doorgaans in dezelfde sector terecht."

In de bovenbouw oriënteert een leerling zich op mbo-opleidingen en bijbehorende beroepen, bijvoorbeeld via 'On stage', beroepenmarkten, gastlessen en meelopen of proefstuderen op het mbo. Net zo vloeiend als de overgang vanuit het basisonderwijs is, is de overstap naar het mbo. De Graaf: "Een leerling die in het vmbo zorg of techniek kiest, komt in het mbo doorgaans in dezelfde sector terecht."

De mbo-technieksector kent een enorme hoeveelheid specifieke opleidingen, die lang niet allemaal bekend zijn bij vmbo'ers. MboRijnland werkt daar hard aan."

Maatjesprojecten

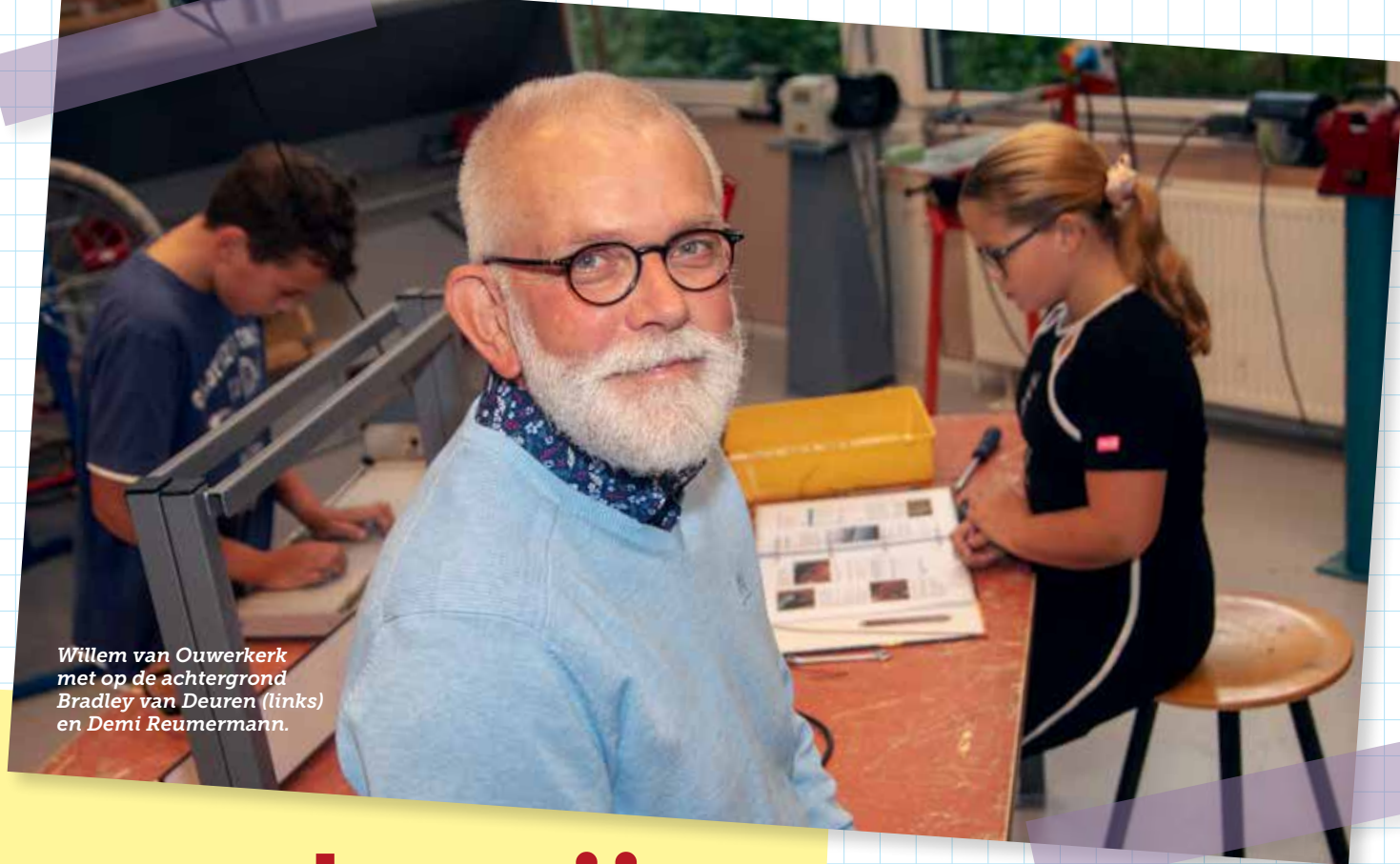
"Zowel in het vmbo als in het mbo vormen de loopbaancompetenties van Marinka Kuijpers de basis. De uitvoering mag dan verschillen, de principes zijn hetzelfde." Ze vervolgt: "Aan de andere kant kijken we reikhalzend uit naar het nieuwe wetsvoorstel. Om goede doorlopende leerroutes te kunnen maken, waarbij een leerling onder verantwoording van het mbo op het vmbo een startkwalificatie haalt, is afstemming van regelgeving nodig bijvoorbeeld om docenten en teams over en weer in te kunnen zetten." De Jong: "Afstemming tussen docenten en rekening houden met de leerloopbaan van individuele leerlingen vraagt financiële ruimte en ruimte in de organisatiestructuur."

"Natuurlijk moet je de eindtermen bewaken en het curriculum goed op orde hebben, maar het vmbo-examen kan er in een doorlopende route tussenuit", stelt De Jong. "Dat kan op andere manieren, bijvoorbeeld door het bedrijfsleven meer te betrekken bij de toets of de leerling op de goede weg is. We hebben ook nu al contacten met bedrijven en instellingen die heel goed snappen dat hun werknemers van straks nu op het vmbo zitten. We hebben mooie ervaringen met maatjesprojecten waarin medewerkers van een zorginstelling, vmbo'ers, mbo'ers en docenten gedurende langere periode samen optrekken. Leren van en met elkaar heeft voor iedereen voordelen. De vmbo-leerling maakt een betere keuze doordat hij geproefd heeft aan de beroepssituatie en komt vaardiger in het mbo. We zouden graag zien dat het ministerie meer bedrijven daartoe verleidt."

Echt drempelloos

"Als je LOB in het vmbo goed aanpakt, vervroeg je eigenlijk de intake", vervolgt De Graaf. "Het mbo kent die leerling immers al. Dan hoeft je geen intake meer te doen, maar een checkmoment waar het LOB-dossier een rol in kan spelen." De Jong: "Als je systemen hebt die op elkaar aansluiten en het vertrouwen dat het aan beide kanten goed gebeurt, dan kun je het echt drempelloos maken."

Sterk Beroepsonderwijs begint bij de leerling

Willem van Ouwerkerk met op de achtergrond Bradley van Deuren (links) en Demi Reuermann.

“Liever goed in de breedte, dan excellent op één spoor.” Deze uitspraak typeert de ambities van de Groene Hart Praktijkschool in Alphen aan den Rijn. Vestigingsdirecteur Willem van Ouwerkerk vertelt over de samenwerking met vmbo, mbo en bedrijfsleven, bedoeld om leerlingen de route van hun belangstelling te laten volgen.

Het praktijkonderwijs timmert van oudsher flink aan de weg op het gebied van differentiatie: niet de leerstof, maar de leerling staat centraal. “Wie maatwerk voor de leerling wil waarmaken, moet checken of er inderdaad voor elke individuele leerling een passend smaakje is”, zegt Willem van Ouwerkerk. Qua niveau en tempo is dat zondermeer het geval, zo wees die check uit. Maar ook met meer dan 200 deelroosters voor 200 praktijkonderwijsleerlingen is de school nog niet tevreden. “Als het gaat om rekening houden met de belangstelling van de leerlingen kan het nog beter. We doen ons best: voor één meisje dat de entree-opleiding groen wil gaan doen, zijn we onlangs de samenwerking met het MBO Wellant in Houten gestart.”

Op eigen houtje

Voorheen ging 70 procent van de schoolverlaters van het praktijkonderwijs aan het werk en leerde 30 procent verder aan het mbo. Tegenwoordig is dat andersom. De school probeert daarom de overgang voor leerlingen zo soepel mogelijk te maken. Dat doet ze door mbo niveau 1 in huis aan te bieden, waarna een leerling door kan naar niveau 2. “Als we – gesterkt door de Wet Sterk Beroepsonderwijs – het voor elkaar krijgen om nóg veel meer samen te werken met het mbo en een deel van het programma hier op school doen en een deel daar, dan zullen we nóg beter in staat zijn om leerlingen vast te houden en de volgende stap te laten nemen. Ook die leerlingen die nu op hun 16e op eigen houtje de overstap maken, omdat student-zijn met een OV-kaart lonkt.”

Ook in het programma Sterk Techniek-onderwijs worden afspraken gemaakt om techniekopleidingen op mbo niveau 1 en 2 te laten indalen in het Groene Hart Leerpark, de naburige vmbo-school van de scholengroep Scope. Het praktijkonderwijs kan dan niveau 1 gaan bieden en het vmbo bijstaan met expertise over deze doelgroep. “Zo komt het perspectief op niveau 2 nog dichterbij en wordt het een doorgaande lijn.”

WIE MAATWERK WIL WAARMAKEN, MOET CHECKEN OF ER VOOR ELKE LEERLING EEN PASSEND SMAAKJE IS

Voor het ‘echie’

De band van de Groene Hart Praktijkschool met het bedrijfsleven is prima. De school heeft meer dan 100 stagebedrijven. Neem bijvoorbeeld Kasteel Metaal dat hoogwaardige producten maakt voor uiteenlopende industrieën zoals food, agro en machinebouw. Het bedrijf heeft een tekort aan personeel en is zeer bereid om te investeren in het opleiden van nieuw personeel. Het wil leerlingen tijdig laten kennismaken met de nieuwste productietechnologieën zoals robots en vaardigheden als samenwerken, plannen en kwaliteitsbeheer. Praktijkonderwijsleerlingen kunnen via een interne route opklimmen. Ook vervoersmaatschappij Arriva, die

opstap-projecten naar werk opzet voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt, neemt op deze manier mensen aan. “Prachtige voorbeelden van sociaal ondernemerschap”, zegt Van Ouwerkerk. “Hoe meer opgeleid in het bedrijfsleven, hoe liever. Voor de leerling is een levensechte leeromgeving veel motiverender. We zijn in het onderwijs geneigd om vast te houden aan onze eigen leeromgevingen en cultuur. Contact met mensen van buiten voegt altijd wat toe. Een docente koken heeft het plan opgezet om in een leegstaande, volledig ingerichte instellingskeuken van een verzorgingshuis met pro- en vmbo-leerlingen een restaurant te beginnen. Daar word ik blij van.”

Durven loslaten

“Wij geloven in hybride onderwijsvormen”, stelt Van Ouwerkerk. “Hou het klein in de onderbouw en regel de begeleiding goed. Gooi daarna het onderwijs open, ga allianties aan om het pad van de leerling mogelijk te maken. Gebruik ouders, bedrijven en gemeente daarbij. De crux is het knopje vinden waar de leerling van áangaat. Dan kun je de leerlingen verantwoordelijkheid geven en steeds meer loslaten. Hoe dat moet, leer je als docent niet in je opleiding of uit een boekje. Je moet goed kijken wie je voor je hebt en wat die leerling nodig heeft, nu en over twee jaar, en dat blijven volgen. Dan komen er echte veranderingen in het onderwijs. In het praktijkonderwijs, de basis- en kadergerichte leerweg gebeurt dat gelukkig steeds meer.”

Samenwerking smaakt naar meer

Het Vakcollege Maarsbergen heeft met de School voor Techniek van MBO Amersfoort en Bouwmensen Amersfoort een doorlopende leerroute voor de bouw ingericht. Vmbo-leerlingen in het profiel BWI volgen in de vierde klas een keuzedeel uit het eerste jaar van het mbo. De lessen zijn eind oktober begonnen. Directeur Jenny Oldenhuis van het Vakcollege en Ronald den Butter, directeur van de School voor Techniek, werken nauw samen.

Jenny Oldenhuis en Ronald den Butter

Hoe ziet deze doorlopende leerroute eruit?

Jenny: “De mbo-lessen vinden plaats op het Vakcollege in een lokaal dat door de docenten van de drie betrokken partijen samen is ingericht. We hebben het over drie uur per week, een dagdeel. Een mbo-docent coördineert het keuzedeel, de lessen worden door alle drie gegeven.”

Ronald: “Met Bouwmensen Amersfoort hebben wij een digitale leeromgeving ontwikkeld waarin de beroepstaken en de praktijkopdrachten staan omschreven. De vmbo-leerlingen kunnen op deze manier wennen aan de methodiek van het mbo waar ze het volgend schooljaar beginnen.”

Hoe belangrijk is dat?

Jenny: “Enorm, in velerlei opzicht. Taal en verantwoordelijkheid liggen in het mbo keuzedeel op een beduidend hoger niveau. Dat vormt een uitdaging voor onze leerlingen. Ze leren het mbo al vroegtijdig kennen, waardoor de drempel om er later naartoe te gaan een stuk lager is. Ze worden ook op een andere manier aangesproken, dat vinden ze fijn. Als ze slagen voor hun vmbo-diploma ontvangen ze ook een certificaat voor het behaalde mbo-gedeelte. Dat maakt ze extra trots. Ze kiezen

ook bewuster voor een vervolgopleiding op het mbo.”

Ronald: “Wij kennen de jongens en meisjes al als ze bij ons in klas 1 beginnen. We weten dus beter wat hun mogelijkheden zijn en hoe groot we hun uitdaging kunnen maken. Mijn ervaring is dat als leerlingen écht gemotiveerd zijn dit een opleidingsniveau scheelt in een bepaalde richting. Ze komen verder dan wat op papier zou gelden.”

Ze behalen toch ook tijdwinst?

Jenny: “De motivatie en de verbinding met het bedrijfsleven door de samenwerking met Bouwmensen Amersfoort staan voor mij onmiskenbaar op de eerste plaats. Geldt trouwens ook voor de docenten die elkaars werelden écht leren kennen. Maar natuurlijk kunnen de leerlingen sneller door het mbo, omdat ze voor één keuzedeel vrijstelling krijgen.”

Ronald: “De versnelde route gaat niet alleen over tijd winnen. Het is ook de manier om de leerling gemotiveerd te houden. In de basis willen we voor individuele leerlingen de juiste route op het mbo vinden, zodat ze de uitdaging behouden om verder te gaan en zich niet gaan vervelen. Daarmee voorkomen we ook uitval.”

Hebben jullie elkaar makkelijk gevonden in dit traject?

Jenny: “We komen al jaren bij elkaar over de vloer en werkten al op diverse terreinen samen. De totstandkoming van deze vakmanschapsroute is een logisch vervolg.”

Ronald: “We hoefden niet eerst kennis te maken met elkaar, maar konden meteen beginnen. De docenten hebben in de voorbereiding de rust en ruimte gekregen om samen een programma te ontwikkelen. Als directeuren hoeven wij uitsluitend te faciliteren.”

Jenny: “We hebben het van tevoren ook niet over geldzaken gehad. Dat klinkt misschien belachelijk, maar we hebben gezegd: we gaan het gewoon doen. Het slagen van deze route stond voorop.”

Ronald: “Er hoefde niet eerst één of ander bestuurlijk convenant te worden opgetuigd. We konden direct op de werkvloer aan de slag.”

Hoe hebben jullie de samenwerking vastgelegd?

Jenny: “Niet specifiek. We hanteren een kader waarin we de leerlijnen samen hebben beschreven. Het curriculum staat natuurlijk ook op papier. En wat ons doel is en hoe er wordt beoordeeld. We moeten natuurlijk kwaliteit leveren. Het mbo keuzedeel moet voldoen aan de eisen van een volwaardig examendeel.”

Ronald: “De kerntaken en werkprocessen van het keuzedeel hebben we beschreven. Voor de rest hoeven we niet veel te doen. Als de leerroute en de inhoud van het vakgebied vastliggen, is de voortgang in de toekomst onafhankelijk van ons.”

Jenny: “Samenwerken zit gewoon in het DNA van onze scholen.”

Smaakt dit naar meer?

Jenny: “Absoluut. We ontwikkelen met MBO Amersfoort ook doorlopende leerroutes voor PIE en Mobiliteit & Transport.”

Ronald: “Samenwerking kan alleen ontstaan als je elkaar goed kent, vertrouwt en het belangrijk vindt. Dat is hier volstrekt het geval. Beide scholen dienen hetzelfde belang: de leerling goed opleiden tot vakprofessionals.”

Doorlopende leerroutes? Doorlopende leerlingen!

Sinds ik me – ruim 25 jaar geleden – bezig ging houden met de inhoud van het beroepsonderwijs, wordt er gesproken over een soepele overgang van v(m)bo naar mbo. Dat zou je als een pessimistisch signaal kunnen opvatten: kennelijk is daar veel tijd voor nodig, of misschien wel permanente aandacht.

Het is opmerkelijk dat daarbij de focus vooral ligt op een doorlopend programma: laat de leerling dat wat hij op het vmbo geleerd heeft op het mbo niet opnieuw leren. En vooral: leer op het vmbo vaardigheden direct goed aan, want niets is erger dan iets, waarvan je denkt dat het goed is, weer af te leren om het daarna, opnieuw, maar anders weer aan te leren. In de loop van de jaren is er veel tijd en energie gestoken in het op elkaar afstemmen van programma's. Maar het lijkt of daar de crux niet zit als het gaat op doorlopende routes.

Ik herinner me een bijeenkomst, alweer een flink aantal jaren geleden, waaraan vooral docenten deelnamen en waarin de doorlopende leerlijn (zoals dat toen nog genoemd werd) centraal stond. Allerlei onderwerpen kwamen aan de orde: elkaar kennen, dezelfde taal spreken, op eenzelfde manier omgaan met leerlingen, wel of geen strakke eisen stellen, leerlingen aan de hand nemen of juist loslaten. Het was opvallend dat de docenten zeker een uur met elkaar in gesprek waren zonder dat het woord 'programma' of 'inhoud' viel. Als relatieve buitenstaanders vroegen mijn collega en ik of er niet eerst gewerkt moest worden aan gezamenlijke programma's en afspraken over wie welk onderdeel van het programma aan de leerlingen voor z'n rekening nam. Waarop de docenten reageerden met de opmerking: 'Dat is het minst lastige;

doorlopende programma's maken we bij wijze van spreken in een halve dag.'

In de rubriek 'mail aan mijn oude school' en in andere artikelen in deze en vorige kranten komen leerlingen aan het woord die de overstap van vmbo naar mbo hebben gemaakt. Zonder uitzondering zeggen die studenten: 'je moet er op het mbo aan wennen dat je alles zelf uit moet zoeken, dat er niet meer voor je gepland wordt, dat er zelfstandigheid van je gevraagd wordt'.

Natuurlijk is een programma-inhoud belangrijk. Zonder de inhoud wordt het leren lastig. En natuurlijk is het leren maken van keuzes op basis van ervaringen belangrijk. Maar moeten we vmbo-leerlingen niet ook veel meer voorbereiden op de manier van werken in het mbo en moet het mbo in het begin niet meer rekening houden met het feit dat vmbo-leerlingen deze vaardigheden nog moeten leren?

Mijn pleidooi: laten we met het oog op doorlopende leerroutes en Sterk Beroepsonderwijs vooral niet vergeten naar leerlingen te luisteren! Laat leerlingen vertellen wat hun is opgevallen in de overstap van het vmbo naar het mbo (en de havo). Deze krant, de voorgaande edities én de website van Sterk Beroepsonderwijs (www.sterkberoepsonderwijs.nl/ inspiratie) bieden een bron van informatie en inspiratie voor dit gesprek. Het gaat immers om doorlopende leerlingen!

Jacqueline Kerkhoffs

Stichting Platforms VMBO

Colofon

Deze VMBO krant is een uitgave van de Stichting Platforms VMBO. Aan de inhoud kunnen geen rechten worden ontleend.

Redactie

Jacqueline Kerkhoffs / Stichting Platforms VMBO
Eva Voncken / Bureau Turf
Harry Willemsen / Communicatiebureau Harry Willemsen

Eindredactie

Jacqueline Kerkhoffs / Stichting Platforms VMBO

Fotografie

Margreet Broersen, René Corten,
Sijmen Hendriks, Hetty van Oijen en
Chris Schotanus / Essay Producties

Vormgeving

Renate Meijers / studioZebraVink

Drukwerk

EDG Media

Bestellen

Meer exemplaren van deze krant kunt u gratis bestellen via www.primaonderwijs.nl/sterkberoepsonderwijs. De krant wordt geleverd in bundels van 25 exemplaren.

www.platformsvmbo.nl

© Stichting Platforms VMBO

GEMENGDE- EN THEORETISCHE LEERWEG
WORDEN SAMENGEVOEGD

